

Grzegorz Pełczyński
Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytet Szczeciński

**Monika Agopsowicz, *Kresowe Pokucie. Rzeczpospolita Ormiańska*,
Wydawnictwo LTW, Łomianki 2014, ss. 350, ISBN 978-83-7565-352-6**

Wśród książek na temat Ormian polskich pojawił się kolejny tom – *Kresowe Pokucie. Rzeczpospolita Ormiańska*. Publikacja mówi o Ormianach żyjących na Pokuciu do końca lat czterdziestych XX w. Takie granice czasowe są w pełni uzasadnione. Wprawdzie jeszcze na początku lat dziewięćdziesiątych rozmawiałem ze starymi Ormianami w Kutach, ale byli to ostatni przedstawiciele tej społeczności. Na obszarze pojałtańskiej Polski, wówczas, często otoczali ich wnukowie, chętnie słuchający o nieistniejącej już Rzeczpospolitej Ormiańskiej. Do najpilniejszych słuchaczek należała Monika Agopsowicz.

Autorce nie wystarczyły tylko rodzinne wspomnienia. Zaznajomiła się także z literaturą, sięgnęła po liczne archiwalia, odbyła wiele podróży. Jej książka nie jest jednak kroniką rodu czy monografią historyczno-etnograficzną, nie jest też esejem ani powieścią – można w niej natomiast odnaleźć cechy wszystkich tych gatunków. Przypomina *Na wysokiej poloninie* Stanisława Vincenza – dzieło wielogatunkowe zrodzone również z fascynacji wielokulturowym, choć głównie huculskim, Pokuciem. Agopsowiczówna opowiada przede wszystkim o Pokuciu ormiańskim, miesza zaś gatunki zupełnie inaczej.

Kresowe Pokucie wzbudza mój głęboki szacunek. Jest piękną próbą ocalenia od zapomnienia jeszcze jednego świata, który nie przetrwał drugiej wojny światowej.

"Zwiersceto Etusopinne"
2015, nr 4, s. 158